

CIÈNCIA

L'aplicació de la prestació de l'ajuda a morir (eutànasia) a casa nostra

Francesc José Maria i Rafael Manzanera

Fa prop de vint anys es va realitzar una Jornada del Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya en la qual es va presentar l'*Informe sobre l'eutanàsia i el suïcidi assistit*, on es promulgava la necessitat de la regulació jurídica d'aquestes pràctiques, en un marc més ampli de garanties relatives a la clarificació dels conceptes, del foment en paral·lel de les pràctiques de cures pal·liatives, de les garanties dels professionals objectors i d'evitar tensions polítiques innecessàries entorn del tema. Tot això sense oblidar el més important: respectar el dret de les persones que, en ple ús de les seves facultats mentals i amb coneixement de totes les alternatives existents, decidissin optar per aquest dret ja reconegut en diversos països del món.

El Congrés dels Diputats va aprovar el 18 de març del 2021 la *Ley orgánica 3/2021, de 24 de marzo, de regulació de la eutanàsia*, per majoria absoluta de 198 vots a favor, 138 en contra (corresponsants a PP, Vox i UPN) i dues abstencions. Als qui estiguin interessats en el tema els recomanem de llegir el debat que es va produir en la sessió, ple de referències exagerades i injustes a l'eutanàsia com a instrument d'extermini, o com a mostra de desinterès per l'atenció dels malalts en fase terminal, sense tractaments possibles i amb gran patiment. Debat injust, perquè precisament l'objectiu de la llei és ajudar, evitant el patiment insuportable d'una

malaltia greu, incurable, amb pronòstic de vida limitat en un context de fragilitat progressiva, que no respon al tractament pal·liatiu, o als qui tenen un patiment crònic amb limitacions molt importants de l'autonomia física i de la capacitat de relació i expressió persistents en el temps i, la cosa més important, que hagin demanat lliurement i amb coneixement la pràctica de l'eutanàsia al seu metge.

La llei, per voluntat unànime dels seus defensors, és profundament garantista. Cal recordar discursos especialment insistents en la matèria, en seu parlamentària i realitzats pels diputats Jesús María Fernández i María Luisa Carcedo, ambdós metges socialistes i ponents de la llei, en dues sessions parlamentàries diferents. Són molt estrictes els requisits de malaltia greu i incurable, o patiment crònic i greument incapacitant. També és molt rigorós el procediment per a accedir a la prestació d'ajuda per a morir: designació

F. José María. Vicepresident
Comissió de Garantia i
Avaluació de Catalunya de la
Prestació d'Ajuda per Morir

del metge responsable amb una primera sol·licitud, confirmació amb una segona sol·licitud dues setmanes després, examen d'un metge consultor (que elabora l'informe en uns quants dies), tramitació a la Comissió de Garantia i Avaluació (en la qual dos dels seus membres verifiquen que es compleixen els requisits legals i informen favorablement o no del cas). En cas de denegació la persona sol·licitant sempre té la possibilitat de reclamar da-

vant el plenari d'aquesta comissió i, si es desestima la seva reclamació, pot acudir a la jurisdicció contenciós-administrativa. Finalment, en el cas que tot el procés hagi estat positiu, el pacient decideix el quan, on i com vol que es realitzi la prestació d'ajuda a morir.

És molt important el respecte al dret d'objecció de consciència dels professionals sanitaris directament implicats en el procés, sense confondre'l amb la desobediència civil o la insubmissió. L'objector no vol canviar la llei; el que sol·licita és no haver-la d'aplicar perquè és contrària a les seves conviccions; per contra, el desobedient civil i l'insubmís són contraris a la llei i aspiren a la seva modificació o derogació.

L'objecció de consciència no és un dret fonamental en si mateix sinó una manifestació del dret fonamental a la llibertat ideològica reconegut en la Constitució espanyola. D'acord amb la definició de la llei que regula l'eutanàsia, l'objecció de consciència sanitària és «el dret individual dels professionals sanitaris a no atendre aquelles demandes d'actuació sanitària regulades per aquesta llei que resulten incompatibles amb les seves pròpies conviccions».

L'exercici d'aquest dret planteja un conflicte entre el dret a la llibertat ideològica i de creences dels professionals sanitaris, que sempre haurà de tenir un límit: garantir la prestació o alternatives que l'assegurin sense afegir demores, càrregues, patiments ni altres inconvenients a les persones que tenen dret a sol·licitar i rebre la prestació d'ajuda per a morir. En la pràctica assistencial cal trobar l'equilibri entre aquests dos drets.

L'experiència del funcionament de la Comissió de Garantia i Avaluació de Catalunya i de la realització de la prestació d'ajuda a morir fins a l'actualitat, és molt positiva. Es treballa amb rigor, els seus membres expressen el seu compromís i l'acompanyament del Departament de Salut en la seva labor, amb una plataforma informàtica específica i una oficina de suport i seguiment. Les parelles metge-jurista emeten els seus informes amb celeritat per tal d'evitar retards innecessaris. El Plenari de la Comissió s'ha reunit diverses vegades per tal de realitzar valoracions concretes de casos per resoldre reclamacions i també valoracions més orientades a la millora del funcionament i l'establiment de criteris.

Fins a finals de l'any 2021 s'havien rebut a Catalunya seixanta-vuit sol·licituds, havent-se'n denegat cinc per no complir els requisits que exigeix la llei, en concret el de trobar-se en alguna de les dues situacions que la llei defineix com a context eutanàsic.

No volem concloure aquest article sense reconèixer la gran implicació dels professionals de la salut per tal que la prestació es realitzi amb la màxi-

ma correcció i respecte a la dignitat del pacient i a la voluntat que ha expressat. Són molts els centres que han elaborat protocols d'actuació i han organitzat cursos i sessions informatives per als seus professionals. També ho ha fet el servei Català de la Salut, que ha promocionat diversos cursos de formació a distància en combinació amb el Comitè de Bioètica de Catalunya i els més de seixanta Comitès d'Ètica Assistencial que funcionen a Catalunya.

R. Manzanera. Excoordinador del Comitè de Bioètica de Catalunya